

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C9

ASIA:

Madridissa olevan lähetystön raportti n:o 1.

Ministeri Winckelmann

30/11/1941

SUOMEN LÄHETYSTÖ

No. 89/11/41.

Madridissa 31 p:nä tammikuuta 1941.

AINMINI	
5/250 Pal. 8 - 41	
5/2-41	
5	C9

Ulkoasiainministeriölle.

Lähetystö ohelluttaa täten kunnioittaen kuutena kappaleena raporttinsa No. 1

Kansainvälinen tilanne.

Ministeri:

Rene Gabriel Lehtinen

M a d r i d i - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 1.

Madridi ssa 30 p:nä tammi -kuuta 1941.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
5/250 Sal. S - 41
572 - 41
OSASTO
5 C9

Asia: Kansainvälinen tilanne.

Olen viime aikoina verrattain tiheään ollut kosketuksissa espanjalaisten politikkojen ja tšekäläisen diplomaattikunnan jäsenten kanssa. Näissä tilaisuuksissa on tietysti myös sukeutunut keskusteluja nykyisestä kansainvälisestä tilanteesta ja siihen liittyvistä seikoista, mutta minun on valittaan todettava, että lopputulokseksi on jäänyt, ettei kukaan tiedä mitään tilanteen kehityksestä. Sen vuoksi en myöskään katso aihetta olevan raportoida minulle kerrotuista kaikennäköisistä arvailuista ja ennusteluista, koska kaikkien asiatietojen takana on olemassa ainoastaan jonkun, ehkä hyvinkin lahjakkaan, henkilön oma käsitys, joka usein perustuu hataroihin ja lievästi perusteltuihin olettamuksiin.

Edelläolevaan viitaten en myöskään ole tahtonut tämän raporttini kohteeksi ottaa yllämainittuja keskusteluja, vaan rajoitun ainoastaan kertomaan asianomaisten selostuksia heidän omien maittensa oloista, jossa suhteessa täytynee edellyttää heidän omaavan riittävää asiantuntemusta.

Lähtien aluksi tilanteesta täällä, tuntuu siltä kuin koko syksyn aikana toivotetut sensatiiviset Espanjan osallistumisesta sotaan olisivat vihdoinkin lakanneet. Helsingin Sanomien Berlinin kirjeen-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

vaihtaja oli pitkin syksyä valmis fikseeraamaan melkein Espanjan sotaanliittymispäivänkin ja United Pressin kirjeenvaihtajat ympäri maailmaa ovat kilpailleet hänen kanssaan väärrien uutisten levittämisessä. En tahto tässä yhteydessä ruveta polemisomaan ketään vastaan, mutta lienee kuitenkin sallittua ihmetellä, kuinka vähän asiatietoja katsotaan tarvittavan uutisten levittämiseksi. Jos asianomaisella kirjeenvaihtajalla olisi edes vähäisintäkään asian-
tuntemusta tšekäläisistä oloista, olisivat tuollaiset uutiset pois-
suljettuja.

Olen koettanut useissa raporteissani selittää, ettei Espanjal-
la ole mitään mahdollisuuksia liittyä sotaan. Ensiksi täällä puut-
tuu rahaa, toiseksi kaikkia elintarpeita ja kolmanneksi täällä puut-
tuu "l'esprit militaire et moral de la jeunesse", käyttäkseni ken-
raali Francon ihailun sanoja Suomen nuorison positiivisista ominai-
suuksista. Espanja on, siitä ei päästä mihinkään, loppuum väsynyt
sisällissodan tuottamien kärsimysten johdosta, eikä se jaksaa lähi-
tulevaisuudessa edes ajatella mitään sellaisia ponnistuksia, olkoot
ne sitten fyysillisiä tai psyykillisiä, joita sotaan osaanottaminen
edellyttäisi.

Tähän voidaan tietysti sanoa, ettei Espanjan sotaanosallistu-
misan millään tavalla tarvitse riippua Espanjasta itsestään, vaan
että Espanja akselin puolelta voi tulla pakoitetuksi suorittamaan
niitä tarkoituksia, joita akseli sille ehkä on asettanut. Mutta
tällaisessakin tapauksessa pakotteja tietenkin harkitsee, mitä hän
tällaisella menettelyllä voi hyötyä tai menettää. Mitä hyötymiseen
tulee, on ajateltavissa kaksi mahdollisuutta, nimittäin Gibraltarin
valloittaminen selkäpuolelta (johon mahdollisuuteen englantilaiset
eivät usko) ja sitä seuraava lyhyin tie Ranskan Marokkoon italialais-
ten avustamiseksi, tai toiseksi läpimarssi Portugaliin, joka ei myös-
kään voisi tuottaa mitään saavutuksia Englannin sellaisessa tapauk-

sessä miehittäessä Portugalin kaikki laivastotukikohdat. Mitä menetyksiin tulee, ei liene vähintäkään epäilystä siitä, etteikö akseli Espanjan liittyessä sotaan saisi vastuulleen Espanjan 22 milj. kansan muonittamisen ja pelastamisen nälkäkuolemasta, joka olisi seurauksena saarron tiukentamisesta äärimmilleen. Silloin eivät myöskään Sir Samuel Hoaren minulle lausumat sanat "their possibilities to continue life depends on our generous attitude towards Spain" enää pätsisi.

Siirryn niihin keskusteluihin, joita minulla on viime aikoina ollut eräitten tšekäläisten diplomaattien kanssa, vaikkakaan mitään erikoisen mielenkiintoista niissä ei ole ilmaantunut.

1. Englannin suurlähettiläs, Sir Samuel Hoare otti minut erinomaisen ystävällisesti vastaan, mutta mitään positiivista en saanut hänestä ulos. Tietysti hän mainitsi eräitä kauniita sanoja sodastamme, mutta huomasin kohta, että punaisena lankana koko hänen puheessaan oli Englannin yritykset lähennellä Venäjää ja kertoi hän myös suurella innostuksella olostaan Venäjällä maailman-sodan aikana ja siellä saamistaan vaikutelmista (kuten tunnetusti hän puhuu sujuvasti venäjää). Sitä enemmän minua ihmetytti hänen lämmin suhtautumisensa eräisiin täällä oleviin virolaisiin, jotka olivat pyytäneet hänen apunsa vapautuakseen keskitysleiristä. (Olen eri yhteydessä kirjoittanut Ministeriölle tästä asiasta).

2. Ranskan äsken nimitetty suurlähettiläs François Pietri oli verrattain "down". Hän huomautti, ettei hän tahtonut puhua mitään politiikasta "parceque la situation à Vichy continue d'être assez confuse". Sen verran hän kuitenkin katsoi voivansa sanoa, että Laval ja Flandin olivat täydellisesti vastakkaisia luonteita, Lavalin ollessa "elastic" kun taas Flandin oli kovin "dur". Kaikesta huomasi, että hän piti Lavalin puolta ja hän puhui pitkälti heidän sympaati-

sesta yhteistoiminnastaan erinäisissä hallituksissa.

3. Olin tänään kutsuilla Turkin lähettilään luona. Hän alkoi heti puhua Venäjän ja Saksan viimeiseen sopimukseen liittyvistä, Suomea uhkaavista vaaroista ja sanoi saaneensa Ankarasta käsin näitä tietoja vahvistavia uutisia. Vastasin tähän Ministeriöltä saamani salasähkeen mukaisesti, ettei Suomella ollut mitään aihetta uskoa niiden todenperäisyyteen. Käytin tilaisuutta hyväkseni tiedustellakseni Turkin nykyasennetta kansainväliseen tilanteeseen, johon hän huomautti, että joskin Turkin meri- ja ilmavoimat olivat vähemmän merkityksellisiä, Turkin armeija oli mahtava tekijä, joka oli täysin valmis, jos niin tarvittaisiin, puolustamaan maansa koskemattomuutta, tulkoon sitten hyökkäys miltä taholta tahansa.

4. Rumanian äsken saapunut ministeri oli tervehdyskäynnillä luonani jonkun aikaa sitten ja ennen nykyisiä yllättäviä tapahtumia hänen maassaan. Tiedustelin häneltä sattumalta ja aavistamatta mitään erikoista, oliko rautakaartin keskuudessa olemassa "dissensions". Hän vastasi siihen, että eräät vähemmän merkitykselliset alipäälliköt koettivat kommunistien avulla kylvää eripuraisuutta rautakaartin riveihin, mutta ettei tuollaiseen ilmiöön ollut kiinnitettävä mitään huomiota. Hän lisäsi, että rautakaartin suuri johtaja Horia Sima, jonka ansiosta hänetkin (rautakaartilaisten asianajajana oikeudenkäynneissä) oli nimitetty toimeensa, oli se henkilö, jonka taakse Rumanian kansa keskittyi. Viimeisten tietojen mukaan Horia Sima lienee pidätetty ja odottaa kenttätuomioistuimen tuomiota. Tämänpäiväisten lehtitietojen mukaan on ministeri Ghenea sähköiteitse pyytänyt eroa, motivoiden eronpyyntöään sillä että rautakaartin vaikutus valtion asioiden hoitoon oli eliminoitu sen jälkeen kuin sen jäsenet oli poistettu hallituksesta.

Ministeri:

Benjamin

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C9

ASIA:

Kadichissa olevan lähetystön raportti n:o 2.

Ministeri Winckelmann

20/2 1941.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
No. 167/32.

Madridissa maaliskuun 1 p:nä 1941.

8/250 Pal. S-41
17/3-41
US-370
5 C9

Ulkoasiainministeriölle.

Lähetystö ohelluttaa täten kunnioittaen kuutena kappaleena
raporttinsa No. 2

Ulkopoliittinen tilanne Espanjassa.

Ministeri:

Antti Kivimäki

Madridi - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 2

Madridi - ssa 25. p:nä helmi - kuuta 1941. 8/250 Gal. 3 - 41

Asia: Ulkopoliittinen tilanne
Espanjassa.

17/2-41

5 C9

Espanjan ulkopoliittikka kulkee jatkuvasti verkalleen suursotaan puuttumattomuuden merkeissä, kaikista hälyytysuutisista huolimatta. Enemmän huomiota herättänyt ulkopoliittinen tapaus viime aikoina on luonnollisesti ollut kenraali Francon kohtaaminen Mussolinin kanssa. Tapamiseen marsalkka Pétainin kanssa ei täällä kiirmitetä enempää huomiota jo senkään vuoksi, että tilanne Vichyssa edelleen jatkuu sekavana, ja sitä pidetään lähinnä kohteliaisuusikäntinä matkan varrella. Ensimmäin/ta tapaamisesta on tietysti valettu jos min-käläisiä kannuja, mutta syytä on luulla, että tapaaminen rajoittui kiitosten esittämiseen sisällissodassa annetusta avusta sekä infor-matiivisten tietojen antamiseen nykytilanteesta Espanjassa. Näinöl-len ja kun mainittujen tietojen on täytynt olla täysin negatiivisia, on jo voitu todeta, että Espanjan asennoituminen sotaan jatkuu muut-tumattomana. Tällöin voidaan tietysti kysyä, ehkä hyvällä syylläkin, miksi tuollainen koko maailman huomiota herättänyt kohtaaminen oli järjestetty, ellei siihen olisi liittynyt ainakin yritys Italian puolelta saada helpotusta muodossa tai toisessa sen nykyaikaisuudessa. Tavatessani eilen Turkin tšekäläisen, aina hyvin informoidun, lähet-tilään antoi hän minulle seuraavan selostuksen niistä syistä, jotka

JAKELUOHJE:

Tavallinen.
.....
.....
.....

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ..... ministeriölle.
Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoi-tuksiin.

lähinnä olivat aiheuttaneet tapaamisen.

Hitler olisi ystävällisessä sävyssä antanut Francon ymmärtää, että Italian kannalta katsottuna voisi ehkä tuntua jonkunverran oudolta, ettei Franco koskaan ollut tavannut Mussolinia, kaikesta siitä avusta huolimatta, jonka Italia oli antanut Espanjan sisällissodassa ja jonka puuttuessa sota ehkä olisi voinut saada aivan toisen käänteeseen. Tämän vuoksi oli hän sugeroinut tapaamista, ei yksistään kiitosten esittämiseksi, vaan myöskin tilaisuuden saamiseksi selittää ne syyt, miksei Espanja voisi tulla Italialle avuksi, yhtävähän välittömästi kuin välillisesti.

Nämä syyt, joita useissa raporteissani olen kosketellut, ovat seuraavat: 1) elintarpeiden puute, joka tietysti Espanjan liittyessä sotaan uhkasi koko kansaa nälkäkuolemalla 2) taloudellinen rappioktila (en keksi vahvempaa sanaa) 3) l'esprit militaire'n täydellinen puuttuminen ja 4) valtionpäämiehen ja armeijan johdon epäävä suhtautuminen kaikenlaiseen seikkailupolitiikkaan. Näihin syihin tulee lisäksi vielä yksi, jonka Portugalin täällä suurta arvonantoa nauttiva suurlähettiläs kertoi. Hän antoi nimittäin ymmärtää, että Espanjan sodasta pidättäytyminen ei johtunut niinkään paljon taloudellisista vaikeuksista, joskin tilanne siinäkin suhteessa oli erinomaisen vaikea, kuin siitä tosiseikasta, että Franco olisi eräälle vieraille vallalle (lue Englannille) kerta kaikkiaan antanut lupauksen olla osallistumatta sotaan, edellytyksellä, että Espanja jatkuvasti pysytettäisiin saartoalueen ulkopuolella.

Olen tahtonut mainita tämän, vaikkakaan en ole täysin vakuutettu lausuman sataprosenttisesta paikkansapitäväisyydestä, sillä Saksan vaikutusvalta täällä on niin suuri, sen huomaa joka askeleella, ettei Espanja yksinkertaisesti uskaltaisi tuollaista lupausta antaa. Espanjan nykypolitiikka on yksinomaan luovimista molempien sotaikäyvien

puolten välillä, tarkoituksessa viimeiseen saakka pysyttäytyä sodasta erillään.

Tästä huolimatta on sivullisen kuitenkin mielenkiintoista todeta, kuinka yleinen mielipide täällä hiljalleen on muuttumassa Englannin hyväksi. Tämä muutos on vähemmän huomattavissa sanomalehdistössä, jonka räikeä kielenkäyttö Englantia kohtaan edelleenkin jatkuu, joskin laimeampana kuin aikaisemmin, mutta muutoksen huomaa sitä selvemmin suuren yleisön, pankki- ja liikemaailman edustajien, vapaiden ammattien harjoittajien ja vieläpä Madridin aikaisemmin hyvinkin saksalaisystävällisen aristokratian keskuudessa. Ei ole lainkaan harvinaista kuulla sen tapaisia lausuntoja, että samalla kuin Saksa katolisista kirkoistaan tänne toimittaa kallisarvoisia kultusesineitä, Englanti puolestaan tekee parhaansa kurjan elintarvetilanteen lieventämiseksi. Tässä yhteydessä mainittakoon, että kaksi matkalla Etelä Amerikasta Englantiin olevaa viljalaiivaa, yhteensä 12.000 tonnia suunnattiin Santanderiin tarkoituksessa helpottaa sitä elintarvepuutetta, joka siellä riehuneen suurpalon johdosta odotti sikäläistä väestöä.

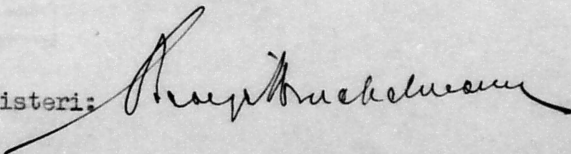
Vaikkakin espanjalaisia yleensä pidetään maailman kiittämättömympänä kansana, näyttää kuitenkin nyttemmin siltä kuin heillekin lopullisesti alkaisi selvitä, että heidän pelastuminen nälkäkuolemasta on yksinomaan Englannin ansio. Tietysti liittyvät mielenmuutokseen osaltaan myös realipoliittiset syyt, nimittäin Italian jatkuvat vastoinkäymiset.

Palatakseni vielä kannujen valamiseen Francon ja Mussolinin tapamisen yhteydessä, toiset väittävät niissä sovitun rauhanalotteesta Francon puolelta Italian ja Kreikan välillä, toiset taas että Italia olisi vaatinut läpimarssia Gibraltarin valloittamiseksi selkäpuolelta, kun taas toiset tietävät Espanjan suostumusta pyydetyn vastaoffensii-

vin järjestämiseksi Espanjan Marokosta käsin Tripolissa olevien italialaisten joukkojen pelastamiseksi. Kaksi ensimmäistä olettamusta tuntuvat vähemmän todennäköisiltä ja mikäli kolmanteen tulee, on otettava huomioon, että kenraali Weygandin taistelukuntoinen armeija edelleen on Ranskan Marokossa, siis Tripolin ja Espanjan Marokon välillä. Ainakin täällä on olemassa se käsitys, että jos italialaiset joukot perääntyisivät Tunisiin, heidät siellä viipymättä desarmoitaisiin. Lisäksi on myös otettava huomioon, että Englannin laivasto, ainakin toistaiseksi, dominoi Välimeren ja niinmuodoin voisi vaikeuttaa joukkojen kuljetusta Espanjasta Afrikkaan.

Tapasin juuri Irlannin tšekäläisen lähettilään, joka oli hyvin levoton maansa kohtalosta. Hän huomautti, ettei mitään epäilyksiä olisi siitä, etteikö lähitulevaisuudessa yritettäisi mairinnousua Englantiin sekä että sen onnistumiseksi tarvittaisiin välttämättömästi tukikohtia Irlannissa. Ettei Saksa tässäkin tapauksessa ehtisi edelle, olisi suuri vaara olemassa, että Englanti piakkoin ryhtyisi tukikohtien valtaamiseen Irlannin rannikolla.

Ministeri:

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C9

ASIA:

Madridissa olevan lähetystön raportti n:o 3.

Ministeri Winckelmanin

28/2 1941

SUOMEN LÄHETYSTÖ

No. 168/33.

Madridissa maaliskuun 2 p:nä 1941.

9/250 Jal. S-41

17/3-41

5 C9

Ulkoasiainministeriölle.

Lähetystö onelluttaa täten kunnioittaen kuutena kappaleena raporttinsa No. 3.

Sisäpoliittinen tilanne Espanjassa.

Ministeri:

Kaarlo Huuskonen

M a d r i d i - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 3

Madridi - ssa 28. p:nä helmi - kuuta 19. 41. 9/250 Pal. S-41

Asia: Sisäpoliittinen tilanne
Espanjassa.

12/3-41
57 C9

Sisäpoliittinen tilanne kärjistyy valitettavasti päivä päivältä. Syynä siihen on ensisijaisesti elintarpeiden puute ja vaikkakin Englanti yrittää mahdollisuuksiensa mukaan sitä lieventää, näyttää tilanne edelleenkin lähinnä tonniston puutteen vuoksi synkältä. Espanja on tosin solminut sopimuksen 500.000 tonnin viljamäärän tuomiseksi Argentinasta tänne, mutta, kuten Argentinan suurlähettiläs minulle huomautti, kysymyksessä on vallitsevien kuljetusvaikeuksien vuoksi vaan paperisopimus. Kun tuonnottain käydessäni ulkoministeriössä onnittelin asianomaisia tehdystä viljasopimuksesta, suhtautuivat he vallan skeptillisesti koko asiaan, kysyen eräs heistä voisiko Suomi ehkä asettaa tonnistoja heidän käytettäväkseen. Harva se päivä käy lähetystössä etelä-amerikkalaisia, tiedustelemassa tonniston osuutta, ilmoittaen samalla, etteivät hinnat, jotka maksetaan dollareissa, ole mitään merkityksestä.

Huutavasta elintarvepulasta huolimatta, eivät tukholmalaisen "Dagens Nyheterin" tiedot levottomuksista maaseudulla pidä paikkaansa, mutta tilanteen jatkuva kehittyminen epäedulliseen suuntaan, kuten esim. päivittäisten leipäannosten vähentäminen maaliskuun 1 p:stä 80 grammasta 40 grammaan, voi tietysti koska tahansa tuoda mukaanaan

JAKELUOHJE:

Tavallinen.....
.....
.....

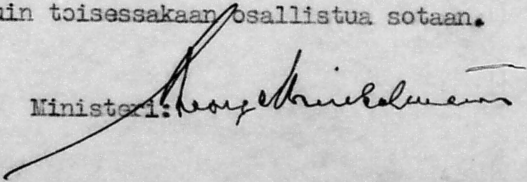
Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi .....ministeriölle.
Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

sellaisen desperation, ettei edeltäpäin voi arvata mihin toimenpiteisiin onnettomat epätoivossaan ryhtyvät.

Muihin elintarpeisiin nähden on tilanne valitettavasti samanlainen. Kun toissapäiväisissä kauppaneuvotteluissamme, esitin verrattain vaatimattoman pyynnön 450 tonnin oliiviöljyn ottamisesta kauppasopimukseen liittyvään kiintiölistaan, vastattiin siihen suoralta kädeltä kieltävästi. Kun tähän huomautin, että Espanja oli oliiviöljyn ensimmäisiä tuottajia maailmassa ja että Suomessa oli huutava puute rasva-aineista, sain vastaukseksi että punaisten sisällissodan aikana tekemät hävitykset olivat aikaansaaneet sen, että oliivimetsien tuotanto oli kadonnut miltei olemattomiin. Samanaikaisesti annettiin, allekirjoittaneen lainkaan sitä kysymättä, juhlallinen vakuntus, ettei oliiviöljyä tällä haavaa viedä mihinkään maahan ja ilmoitettiin oltavan valmiit allekirjoittamaan salainen pöytäkirja, jossa nimenomaan tehostettaisiin, että niin pian kuin mahdollisuuksia oliiviöljyn viennille ilmaantuisi, Suomi tulisi siitä hyötymään.¹⁾

Viitaten raporttiini No. 2, johon tämä tiedoitus olkoon lisävalaistuksena, voidaan ymmärtää, ettei Espanjalla ole mahdollisuuksia yhtävähän muodossa kuin toisessakaan osallistua sotaan.

Ministeri:

---

1) Yleisenä käsityksenä täällä on edelleenkin se, että Saksa saa kaiken liikenevän oliiviöljyn sisällissodan aikana toimittamiensa aseiden maksuna.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C9

ASIA:

Madridissa olevan lähetystön raportti n:o 4.

Ministeri Winckelman

15/3 1941.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Madridissa maaliskuun 16 p:nä 1941

196/36/41

10/257 Pal. S. 41

4/4-41	6	LOI.
USA	OSASTO	ASIA
	5 Cg	

Ulkoasiainministeriölle

Lähetystö oheistaa täten kunnioittaen kuutena kappaleena raporttinsa No. 4

Alfonso XIII - vainaja.

Ministeri:

Arvo Ylppö

Madrid SSA CLEVA LÄHETYSTÖ. ASIAINMIN Salainen.

RAPORTTI n:o 4

10 / 257 Sal. S - 41

Madrid ssa 15 p:nä maalis kuuta 1941 4/4-41

Asia: Alfonso XIII - vainaja.

OSASTO	ASIA
5	Cg

On ollut mielenkiintoista todeta, kuinka se silmiinpistävä välinpitämättömyys, jota virallinen Espanja ja sanomalehdistö on osottanut ent. kuningastaan kohtaan, kuolinhetkellä yhtäkkiä lakkasi. Vielä hänen viimeisen sairautensa aikanakin rajoittui koko reaktio lyhyisiin kuiviin lehti uutisiin sairauden kehittymisestä kuolemaa kohti, ilman minkäänlaisia kommentaareja. Esimerkkinä tästä välinpitämättömyydestä mainittakoon myös, ettei Espanjan lehdistön sallittu sanallakaan mainita kuningasvainajan tunnetusta julistuksesta valtaistuimelta luopumisestaan poikansa, Asturian prinssin Don Juanin hyväksii.

Mutta, kuten sanottu, kuolinhetkellä tilanne täysin muuttui ja tunnetusti erinomaisen vivahdusrikkaalta espanjankieleltä melkein puuttui sanoja ylistäessään kuningasvainajan hyveitä. Niinpä yksi Madridin johtavista lehdistä "Ya" lausuu pääkirjoituksessaan otsakkeella "Kansallissuru" m.m. seuraavaa:

"Sen miehen ruumiin edessä, joka aikanaan oli Espanjan valtaistuimella ja jonka palava isänmaanrakkkaus ja henkilökohtaiset lahjat joka hetkenä olivat todettavissa, on meidän lausuttava julki Espanjan kansan syvimmän surun ilmaisu". Samaan tyyliin kirjoittaa koko muukin lehdistö.

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkossainministeriön tiedoituksiin.

Myöskin virallinen Espanja on reagoanut kuninkaan kuolemaan täysin mitoin. Vielä kuolinpäivänä julkaistiin kenraali Francon allekirjoittama dekreetti, jossa todettiin kuninkaan kuolema ja samalla lausuttiin Espanjan hallituksen syvimmän osanoton ja valittelun tunteet, lisäksi sanottiin dekreetissä, että hallitus katsoi velvollisuudekseen järjestää hänen hautajaisensa kaikkia niitä juhlamenoja noudattaen, jotka kaukana isänmaastaan kuollut, mutta sen kohtaloa aina lämpimin tuntein seurannut kuningasvainaja oli ansainnut. Toisessa dekreetissä taas hautajaispäivä, maaliskuun 1 päivä, julistettiin kansallissurupäiväksi sekä määrättiin, että virallisten laitosten lippujen oli kolmena päivänä kuolinpäivästä lähtien oltava puolitangossa. Edelleen esitti kenraali Franco Roomassa olevan suurlähettiläänsä välityksellä surunvalittelunsa kuningasperheelle, jota paitsi maaliskuun 1 päivänä järjestettiin Madridissa loisteliaa surujumalanpalvelus, jossa olivat läsnä kenraali Franco seurueineen, koko hallitus ja ulkomaisten lähetystöjen päälliköt sekä erityisenä huomionosotuksena kuningasperheelle, Espanjan grandit sekä kuningattaren entiset hovinaiset. Lisäksi on päätetty aikanaan siirtää kuninkaan ruumis Espanjan Panteoniin, Escorialin kuninkaalliseen luostariin, kuten sen nimi edelleenkin virallisesti on.

On espanjalaiselle menttaliteetille ominaista, että kaikki tämä ylistys kohdistuu vainajaan, joka eläessään sai niin paljon arvostelua osakseen ja jonka henkilökohtainen kateus ja kunnianarvuuskyt tekivät mahdottomaksi niiden toiminnan, jotka yrittivät nostaa Espanjan siitä alennustilasta (Marokon sota, Primo de Riveran karkoittaminen y.m.), johon se kuninkaansa puuttuvan valtiomiestaidon vuoksi oli joutunut, mutta ehkä virallinen Espanja nyttemmin

ajattelee, että de mortuis nihil nisi bene.

Koska kauppasopimusneuvottelut nykyään kysyvät kaiken aikani, tulen toisessa raportissa käsittelemään kysymystä siitä, mitä seurauksia kuninkaan kuolemalla voi olla monarkian paluttamiseen Espanjaan.

Ministeri: Joseph Michelbacher

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C9

ASIA:

Machidissa olevan lähetystön raportti n:o 5.

Ministeri Winkelmann

23/4 1941

M A D R I D I - S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

KIRJELMÄ n:o 291/57/41.

Madridi - S S A 26 P: N Ä h u h t i - K U U T A 19 41.

VIITTAUS: ..... N

P: N Ä K U U T A 19 P: T T Y n: o

VIITTAUS: ..... D. U. M. / 19

AINM
14/257 Pal. 3-41

12/5-41

OSASTO
5 C9

Ulkoasiainministeriö LLE

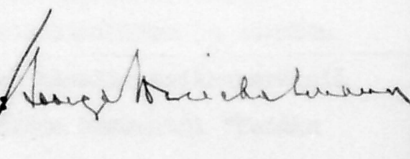
ASIA: Keskustelu pää- ja ulkoministeri

Salazarin kanssa.

Lähetystö ohelluttaa täten kunnioittaen kuutena kappaleena
raporttinsa No. 5

Keskustelu pää- ja ulkoministeri Salazarin kanssa.

Ministeri:

M A D R I D I - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 5

Madridi:ssä 23 p:nä huhti kuuta 1941.

14/257 Pal. 3-41.

Asia: Keskustelu pää- ja ulko-
ministeri Salazarin kanssa.

125-41

OSASTO

5 C9

Ollessani äskettäin Lisboassa neuvottelemassa taloudellisista sopimuksista, jotka, kuten Ministeriöllä on tiedossaan, johtivat myönteisiin tuloksiin, suotiin minulle tilaisuus keskusteluun tohtori Salazarin kanssa.

Sama ystävällinen ja tuttavallinen sävy, joka oli antanut leimansa aikaisemmille keskusteluillemme, oli nytkin todettavissa. Tohtori Salazar osotti suurta kiinnostusta oloihimme ja etenkin jälleenrakennustoimintaamme, josta annoin hänelle seikkaperäisiä tietoja. Selostukseni johdosta hän hymyillen huomautti "Teidän kansanne tarmo näyttää aina olevan sama, aivan riippumatta siitä, elätekö sodassa vai rauhallisissa oloissa."

Seikka, joka häntä erikoisesti kiinnosti, oli mahdollisen laivareitin järjestäminen Petsamosta Portugalin satamiin, jotta solmitut sopimukset siten voitaisiin käytännössä helpommin realisoida. Huomauttaessani tällöin, että navycertien saaminen erälle tavaroille ehkä voisi tuottaa vaikeuksia, hän lyhyesti sanoi "je suis sur que vous réussirez".

Keskustelun kuluessa katsoin voivani asettaa hänelle kysymyksen, tunsiko Portugali itsensä nykyoloissa millään tavalla uhatuksi.

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi .....ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Vastaus tähän kuului seuraavasti: "Meidän heikko kohtamme on Azorit, joiden puolustusta olemme vahvistaneet mahdollisuuksiemme rajoissa, enempää emme voi tehdä."

Ministeri:

Ernst Weizsäcker

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C9

ASIA: _____

Madridissa olevan katkelyntö raportti n:o 6.

Ministeri Winckelmann

3/5 1941

M A D R I D I - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 298/59/41.

13 / 257 Pal. S. 41

Madridi- SSA 3 P:NÄ touko- KUUTA 19 41.

VIITTAUS: ..... N

P:NÄ ..... KUUTA 19 ..... P:TTY ..... n:o .....

VIITTAUS: ..... D. U. M. ..... / ..... 19 .....

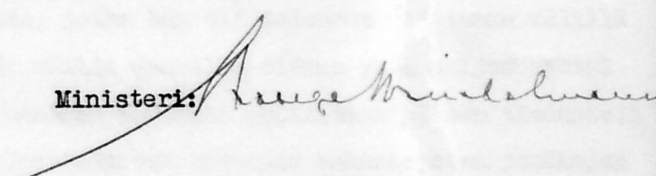
Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Lounas Saksan suurlähetystössä.

Lähetystö ohelluttaa täten kunnioittaen kuutena kappaleena
raporttinsa No. 6

Lounas Saksan suurlähetystössä.

Ministeri:

M A D R I D I - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 6.

Madridi-ssa 3 p:nä touko - kuuta 19.41.

13/257 Pal. S. 41

Asia: Lounas Saksan suurlähetystössä. 1075-41

OSASTO

5 Cg.

Olimme, rouvani ja minä, eilen kutsuttu lounaalle Saksan tšekäläiseen ambassaadiin. Suurlähettiläs, vapaaherra von Stohrer ja hänen puolisonsa, jotka aina ovat osottaneet mitä suurinta ystävällisyyttä perhettäni kohtaan, olivat tälläkin kertaa erittäin huomautta-
vaisia. Lounaan jälkeen minulla oli tilaisuus pitempään keskusteluun suurlähettilään kanssa. Hän lausui aluksi ilonsa niistä läheisistä kultturellisista suhteista, jotka hän oli todennut maittemme välillä vallitsevan ja joista hän väitti Saksalla olevan yhtä paljon hyötyä kuin Suomellakin. Siirtyessämme puhumaan politiikasta, hän tiedusteli minulta, mitä perää oli levitettyissä huhuissa saksalaisten joukkojen maihinnoususta Suomessa ja edellytti niiden pohjintuvan tavanmukaiseen englantilaiseen paniikkipropagandaan. Selitin hänelle, Ministeriöltä saamieni ohjeiden mukaisesti, tilanteen (mikään peruutus tšekäläisessä lehdistössä ei ole ollut tarpeellinen koska hallituksemme virallinen peruutus jo oli kaikissa lehdissä julkaistu) ja huomautin lisäksi, että ehkä myös Moskovalla mahdollisesti on ollut sormensa pelissä huhujen levittäjänä. Tätä hän sanoi pitävänsä vähemmän todennäköisenä, syystä, että, kuten hän huomautti "Sie wissen doch wie die Russen uns fürchten". Keskusteluamme Espanjan nykytilanteesta käsitelien eri raportissa. Keskustelumme päätyttyä hän asetti minut yhtey-

JAKELUOHJE:

Ei tiedoituksiin.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ..... ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

teen lounaalla läsnäolevan saksalaisen kenraalin, Faber Dufourin kanssa (hugenottisukua), joka nykyisin toimii Bordeaux'in sotilaspiirin ylipäällikkönä, huomauttaen leikillisesti, että kenraalilla ehkä olisi mielenkiintoisia asioita minulle kerrottavana. Toivon, että kenraali on parempi sotilas kuin diplomaatti, sillä hänen rajaton avomielisyytensä pani minut epäilemään hänen sanojaan.

Lausuttuaan ensin ihailunsa sankariarmeijamme loistavista saavutuksista, hän, toistaakseni verba formalia, sanoi suunnilleen seuraavaa: "Sota Välimerellä päättyy kesän kuluessa, jolloin Suez on vallattu. Espanjan liittyminen sotaan on turha, sillä Suez'in valtauksen jälkeen ja Englannin laivaston poistuttua Välimereltä, on Gibraltar menettänyt strategisen merkityksensä. Sota Venäjää vastaan alkaa myöhäisyyksyllä, sillä ette kai voi kuvitellakaan, että pidämme 120 divisioonaa Venäjän rajalla ajan mittaan työttöminä. Jo hyökkäyksen alkuaikasteella Venäjä, joka ei kykene mihinkään vastarintaan, tulee luhistumaan ja Suomi on (edellytän, että olette kanssamme) ennen vuoden loppua vallannut Pietarin". Kun tähän huomautin, ettei meillä ollut mitään valtauspyyteitä ja että ainoa toivomme, olisi saada entiset rajamme palautetuiksi, hän huomautti "Teidän sodassanne osottama moraalinen kuntonne ansaitsee tulla palkituksi ja niin myös tulee tapahtumaan". Relata refero, en tahdo ryhtyä kommentoimaan, mutta totesin kuitenkin, että hänen puheensa tuntui aidolta ja pohjiintui syvään vakaumukseen. Edelläolevat lausumat osoittavat myös kuinka oikeassa Portugalin pääministeri Salazar oli, kutsuessaan, kuten viime joulukuun raportissani mainitsin, Saksan ja Venäjän yhteistoimintaa avioliitoksi, jossa kumpikin osapuoli teki parhaansa pettääkseen toistaan.

Kysyin häneltä, minkälainen tilanne Bordeaux'issa tätä nykyä oli. Hän mainitsi tähän, ettei minkäänlaista sabotagea ollut huomattavissa, lukuunottamatta muutamien nuorten "de Gaullelaisten" edesottamisia, mutta, että koko homma oli niin lapsellista, ettei siihen saksalaisten sotilasviranomaisten puolelta katsottu syytä olevan kiinnittää mitään

huomiota. Sitävastoin hän väitti elintarvetilanteen päivä päivältä kiristyvän sekä että hänellä oli päivittäisiä neuvotteluja Bordeaux'in pormestarin, ent. sisäministeri Marquetin kanssa tilanteen lievittämisestä. Kun häneltä kysyin, eikö Amerikka ollut ryhtynyt toimenpiteisiin tilanteen lievittämiseksi, hän vastasi, että ainoat Amerikasta saapuneet tavarat oli lapsille tarkoitettu kondensoitu maito ja lääkkeitä sairaaloihin, jotka tavarat Amerikan Punainen Risti oli toimittanut, mutta että varsinaisten elintarpeiden lähettämistä Englanti edelleenkin esti. Hän lopetti sanoilla "Meillä on paljon elintarvehuolia kotonamme, mutta me emme voi myöskään sallia, että ranskalaiset kuolevat nälkään, minkävuoksi meidän on omista niukoista varoistamme heitä autettava."

Ministeri:

Arvo Yrjö Koivisto

LUNA 50

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C9

ASIA:

Madridissa olevan lähetystön raportti n:o 7.

Ministeri Winckelmann

23/5 1941.

M a d r i d i - S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

16/257 Lal. S. 41.

KIRJELMÄ nro 358/77/41

10/6-41

M a d r i d i S S A 28 P: N Ä t o u k o K U U T A 19 41

V I I T T A U S : N

P: N Ä K U U T A 19 P: T T Y n o

V I I T T A U S : D. U. M. 1 19

U l k o a s i a i n m i n i s t e r i ö L L E

A S I A : M a d r i d i n l ä h e t y s t ö n r a p o r t t i N o . 7 .

Lähetystö ohelluttaa täten kunnioittaen kuutena kappaleena raporttinsa No. 7.

Espanjan mahdollisuudet pysyttäytyä suursodan ulkopuolella.

Ministeri:

Ressu Kivimäki

M a d r i d i - S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

AINMI Salainen.

RAPORTTI n:o 7

Madridi ssa 23 p:nä touko kuuta 1941

16/257 Pal. S - 41.

10/6 - 41

Asia: Espanjan mahdollisuudet pysyttäytyä
suursodan ulkopuolella.

OSASTO

5 C9

Salasähkeessä No. 48, 30/4, annoin eräitä hajatietoja siitä, mitä Madridin ulkoministeriössä arveltiin otsikkoasiasta. Punaisena lankana mainituissa tiedoissa oli, että suursotaan osallistumisen vaara kasvaisi sitä mukaa kun saksalaiset lähenisivät Suezia, jolloin Espanjan myötävaikutusta tultaisiin vaatimaan Väli-meren läntisen portin tukkimiseksi. Tämä ajatus tuntuu varsin järkevältä ja kun tähän mennessä mitään jatkuvaa etenemistä Suezia vastaan ei ole voitu todeta, ei tilanne täällä myöskään toistaiseksi ole muuttunut, kaikista maailmanlehdistössä olevista hälytysuutisista huolimatta.

Aiheen raportin laatimiseksi sain kuitenkin eilisestä seikkaaperäisestä keskustelustani Turkin tšekäläisen, aina hyvin informoidun, lähettilään kanssa Espanjan mahdollisesta osallistumisesta suursotaan. Hän myönsi, että suurin ja ehkä aktuaalisin vaara piili uhassa Suezia vastaan, mutta huomautti "ehdottoman varmalta taholta" saaneensa luottamuksellisesti tietää, että tšekäläinen ulkoasiainministeri oli antanut Englannin ja Amerikan suur-
lähettiläisen selvästi ymmärtää, että, jos jompikumpi anglosaksilainen valtio valtaisi Azorit, Espanja tulisi akselin mukana osallistumaan sotaan. Tämä tapahtuisi osaksi siinä muodossa, että Espanja

JAKELUOHJE:

Tavallinen

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ..... ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

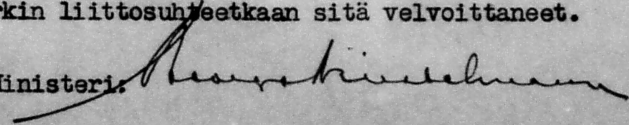
Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

myöntäisi saksalaisille vapaan läpimarssin Portugaliin, osaksi siten, että Espanja ja Saksa yhdessä tekisivät hyökkäyksen Gibraltarilla kohti niinhyvin maalta kuin Espanjan Marokosta käsin.

Esitin hänelle saman väitteen, jonka niin usein olen raporteissani esittänyt, nimittäin, että Saksalta puuttui sekä aihetta että mahdollisuuksia ottaa vastuulleen 22 milj. espanjalaisen ja 6 milj. portugalilaisen ruokkimisen. (Portugalin elintarvevarastot riittävät vain kuudeksi viikoksi). Hän huomautti tähän, että elintarvetilanne täällä on viime aikoina parantunut, kiitos Englannin viljalle myöntämien tuontilupien. Tämä on eittämätöntä ja sen huomaan jo korttiannosten lisääntymisestä. Sitäpaitsi hän mainitsi, että sato, jonka korjuu on loppuun suoritettu heinäkuun alussa, tulee olemaan keskinkertaista parempi, sekä vielä, että Ranskan Marokossa olisi suuria viljamääriä varastoituina, joista Espanja saisi tarvitsemansa määrän käytettäväkseen.

Keskustelussa tuli kosketelluksi myös se hyöty, mikä Espanjalle voisi koitua mukaanmenostaan. Lähettiläs huomautti tässä yhteydessä, että jos saksalainen strategia vaatisi saada käytettäväkseen Espanjan alueen, ei kukaan kysyisi, suostuisiko Espanja siihen ja toiseksi, että jos Saksa voittaisi sodan, saisi Espanja todennäköisesti aluelisäyksiä Ranskan Marokosta palkinnoksi mukautuvaisuudelleen (Balkanin malli, Unkari ja Bulgaria).

Keskustelun siirtyessä hänen omaan maahansa, hän huomautti mitä päättävimmän, että Turkki tulisi pysymään loitolla sotatapahtumista, huolimatta niiden siirtymisestä Irakiin ja vaikkapa Syyriaankin. Turkki tulisi mukaan sotaan ainoastaan siinä tapauksessa, että sen aluetta vastaan välittömästi hyökättäisiin, mutta ettei mitään syytä ollut olettaa tuollaisen hyökkäyksen tapahtuvan. Enempään eivät Turkin liittosuhteetkaan sitä velvoittaneet.

Ministeri.

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C9

ASIA:

Neuchâtelissä olevan lähetystön raportti n:o 28.

Ministeri Winckelmanin

26/5 1941.

Madridi- SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 359/78/41

Madridi SSA 28 P.NÄ touko KUUTA 19 41

VIITTAUS: N

P.NÄ KUUTA 19 P.TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. 19

17/257 Pal. 3-41.
10/6-41
5 9
Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Madridin lähetystön raportti No. 8.

Lähetystö ohelluttaa täten kunnioittaen kuutena kappaleena raporttinsa No. 8.

Tilanne Portugalissa.

Ministeri: *Kaarlo Kinnunen*

Madridi-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 8

Madridi ssa 26 p:nä touko kuuta 19 41

Asia: Tilanne Portugalissa.

17 257 Sal. S. Yl.

10/6-41

OSASTO

5

Cq

Kuultuani eri piireissä täällä kaikenlaisia huhuja Portugalia uhkaavista vaaroista niinhyvin Azorien ja Kap Verden valtaamisen muodossa kuin Saksan suunnittelemaasta hyökkäyksestä Espanjasta, lähdin muutamiksi päiviksi Lisboaan tutustumaan tilanteeseen.

Täytynee myöntää, että mieliala siellä vielä oli varsin hermostunut, joskin, mikäli kaikki tapaamani henkilöt yksimielisesti vakuuttivat, rauhoittumaan päin. Hermostuneisuus ei ollut johtunut lähinnä saksalaisen invasionin pelosta, vaan lausutusta uhasta Azorien valtaamisesta, jollainen toimenpide automaattisesti toisi mukanaan vastaiskun Saksan puolelta maitse. Mielialan rauhoittumiseen oli pääasiallisesti myötävaikuttanut pääministeri Salazarin hallituksen nimessä julkaisema deklaratio, jossa todettiin, 1) ettei yhtävähän sotaikäyvien valtioiden kuin minkään kolmannenkaan valtion puolelta oltu esitetty minkäänlaista pyyntöä saada käyttää hyväkseen Portugalin satamia tai tukikohtia, niin mantereella kuin läheisillä saariryhmilläkään ja 2) että hallitus oli ryhtynyt asianomaisiin toimenpiteisiin lisätäkseen saariryhmien puolustusvalmiutta siltä varalta, että jokin hyökkäys, jota tosin ei odotettu, tehtäisiin niitä vastaan. Kun tähän vielä tuli lisäksi ulkoministeri Cordell

JAKELUOHJE:

Tavallinen

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi .....ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

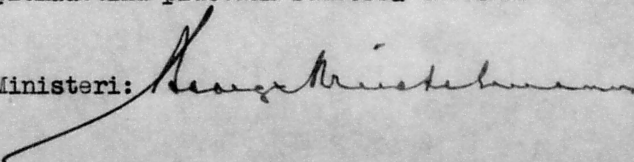
Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Hullin virallinen julkilausuma, jossa hän desavoi senaattori Pepperin tuumiskelut Azorien valtaamisesta, tuntui siltä kuin mieliala taas olisi tyyntynyt.

Tästä huolimatta on todettava, että Portugali viime aikoina on ryhtynyt mitä efektiivisimpiin toimenpiteisiin vahvistaakseen puolustustaan ei ainoastaan saariryhmillä, vaan myös rannikko puolustustaan sekä maanrajalla Espanjaa vastaan. Tällainen menettely on täysin sopusoinnussa Salazarin korkeiden moraalisten periaatteiden kanssa, jotka saivat niin ylevän ilmaisuuden hänen lausueissaan minulle sotamme jälkeen rajattoman ihailunsa sankariarmeijamme loistavista saavutuksista ja jatkaen: "kansaa, joka ei puolustaudu hyökkääjää vastaan, ei ansaitse elää itsenäisenä kansakuntana".

Toinen seikka tietysti on, mitä mahdollisuuksia Portugalilla olisi puolustautua hyökkääjää vastaan, tapahtuikopa hyökkäys sitten meritse tai maitse. Unkarin aina kyynillinen ministeri Lisboassa väitti kivenkovaan, että jos hyökkäys tapahtuisi meritse, Salazar kahden päivän kuluttua sähköittäisi Hitlerille, pyytäen apua. Hän väitti myös, että, kiitos Portugalissa hyvin järjestetyn saksalaisen propagandan, mielenmuutos Saksan hyväksi, etenkin portugalilaisen nuorison keskuudessa, oli aivan silmiinpistävä. Mainitsen tämän, vaikka en omasta puolestani siihen usko, mutta toiselta puolen on myös huomioonotettava, että hän vakinaisesti asuu Lisboassa ja voi paremmin seurata olojen kehitystä sekä että häntä diplomaattina pidetään suuressa arvossa.

Ministeri:

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 9

ASIA:

Madridissa olevan lähetystön raportti n:o 9.

Ministeri Winckelmanin

12/7 1941

SUOMEN LÄHETYSTÖ

No. 496/94/41.

Madridissa heinäkuun 12 p:nä 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
n:o 20/252 Sal. S-41		
9/8-41	46	LRL
OHJAMA	OSASTO	ASIA
5	Cg	

Ulkoasiainministeriölle

Lähetystö ohelluttaa täten kunnioittaen kuutena kappaleena
raporttinsa No. 9:

Nykypäivien tapahtumat ja Espanja.

Ministeri:

R. A. Schickelmann

Madridi - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 9

Madridi ssa 12 p:nä heinä kuuta 19 41.

ULKOASIAINMI

20/257 Sal. S -41

Asia: Nykypäivien tapahtumat ja

Espanja.

9/8-41

OSASTO

5 C9

On luonnollista, että viime päivien järkyttävillä tapahtumilla on ollut mitä läheisin vaikutus Espanjassa. Onhan nyt kysymyksessä m.m. Espanjan perivihollisen lopullinen kukistaminen, vihollisen, joka mitä vaikuttavinmalla tavalla aiheutti Espanjan sisällissodan puhkeamisen ja pitkittymisen ja joka niinmuodoin on Espanjan kansalle tuottanut sanomattomia kärsimyksiä, joiden seuraukset kaikkialla täällä edelleen tunnetaan.

Tämän vuoksi voidaan myös helposti käsittää ne suurisuuntaiset manifestatiot, jotka täällä järjestettiin viime kuun 24 p:nä ja joissa Espanjan Falangin johtaja, ulkoministeri Serrano Suñer piti vaikuttavan puheen, jonka kohokohdaksi muodostui seuraava lause: "Toverit, nyt ei ole hetki pitää pitkiä puheita, mutta Espanjan Falangin on kuitenkin tässä tilaisuudessa lausuttava tuomionsa. Venäjä on syyllinen, syyllinen meidän sisällissotaamme, syyllinen puolueemme perustajan ja johtajan José Antonio Primo de Riveran murhaan ja syyllinen kaikkien muidenkin sodassamme kommunismia vastaan kaatuneiden toveriemme kuolemaan. Historia ja Euroopan tulevaisuus vaativat Venäjän hävittämistä maanpäältä*.

Vaikka ulkoministeri puheensa jälkeen nimenomaan kehotti

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ..... ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

mielenosottajia hajaantumaan rauhassa, ei kehotusta seurattu, vaan jatkuivat mielenosotukset eläköönhuutoineen Saksalle, Rumanialle ja Suomelle, jotapaitsi eräät jyrkimmät siirtyivät Englannin suurlähetystön edustalle, rikkoen kivillä sen ikkunat. Tämän johdosta ulkoministerin oli pakko seuraavana päivänä esittää valittelunsa Sir Samuel Hoarelle.

Minulla oli muutamia päiviä sitten neuvottelu ulkoministerin kanssa eräässä sotateollisuutemme raaka-aineiden kauttakulkua Espanjase koskevassa asiassa. Asia, jonka järjestäminen oli koko ajan kohdannut vaikeuksia tšekäläisten viranomaisten puolelta syystä että, kuten he väittivät, siihen suostuminen rikkoisi Espanjan ja erään toisen valtion välisiä sopimuksia, väite, joka myöskään ei ollut aivan perustetta vailla, järjestyi kahden minuutin kuluessa ulkoministerin erinomaisen tarmokkaan ja nopean esiintymisen vuoksi. Keskustelumme siirtyi sitten yleismaailmalliseen tilanteeseen, eikä häneltä puuttunut, kuten aikaisemminkaan, ylistäviä sanoja maastamme. Hän mainitsi, että hänessä jo heti tapahtumien alkuketkenä oli herännyt ajatus joukko-osaston lähettamisestä Suomeen, mutta että asiasta hallituspiireissä keskusteltaessa oli päädytty siihen, että kuljetus tuottaisi liikasi vaikeuksia. Samalla oli keskusteluissa lausuttu käsitys, että Saksaan lähetettävä joukko-osastohan välillisesti tulisi auttamaan myös Suomea. Tämä joukko-osasto nimeltään "Sininen Divisioona" on vahvuudeltaan noin 15.000 miestä. Kolme rykmenttiä siitä matkusti eilen ja toissapäivänä valtaviin suosionosotusten seuraamina Insbruckiin, jossa he tulevat saamaan viimeisen hionnan. Kaikki sotilaat ovat kouliintunutta väkeä ja saaneet tulikasteensa tšekäläisessä sisällissodassa. Päällikkönä on yksi Espanjan lahjakkaimpia sotilaita, kenraali Muñoz Grandes, tunnettu loistavista saavutuksistaan taisteluissa tšekäläisiä kommunisteja vastaan.

En voi olla tässä yhteydessä muistelematta kahta

keskustelua, joista aikanaan olen raportoinut ja joilla nyttemmin voidaan katsoa olleen profeetallinen luonne. Edellinen niistä joulukuun alkupäivinä 1939 marsalkka Pétainin kanssa (raportti No.3 11/12 1939), jossa vanha marsalkka vakuuttamalla vakuutti sen hetken tulevan, jolloin yhteinen ristiretki Neuvostoliittoa vastaan tulisi toteutumaan. Toinen saksalaisen kenraalin Faber Dufourin kanssa Saksan tšekäläisessä suurlähetystössä viime toukokuun alkupäivinä (raportti No. 6 3/5 1941), jolloin kenraali kiven kovaan väitti saksalais-neuvostolaisen sodan lähiaikoina alkavan. Kumpaiseenkin lausumaan voitiin aikanaan suhtautua skeptillisesti, mutta kumpikin niistä on toteutunut.

Ministeri:

Rene Kivimäki

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 9

ASIA:

Medioidissa olevan lähetystön raportti n:o 10.

Ministeri Winckelmann

14/7 1941

SUOMEN LÄHETYSTÖ

No. 497/95/41.

Madridissa heinäkuun 14 p:nä 1941.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
21/252	Pal. S-41	
9/8-41	145	107
RYHMÄ	LOASTO	USA
5 C9		

Ulkoasiainministeriölle

Lähetystö onnelluttaa täten kunnioittaen kuutena kappa-
leena raporttinsa No. 10:

Espanjan uusi asiainhoitaja Suomessa.

Ministeri

Runeberg

..... M a d r i d i - ..... SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 10

Madridi ssa 14 p:nä heinä kuuta 1941. 21/252 Pal. 2 - 41

Asia: Espanjan uusi asiain-
hoitaja Suomessa.

9/8-41

5 Cg

Olin eilen kutsunut päivällisille luokseni Espanjan Helsinkiin vastanimitetyn asiainhoitajan, kreivi Augustin Foxán. Kreivi Foxá, joka on tunnettu yhdeksi nuoren Espanjan lahjakkaimmista kirjailijoista ja runoilijoista, polveutuu Espanjan historiassa kuuluisasta Foxá suvusta 9 vuosisadalta. Hän on Espanjan Falangin vaikutusvaltaisimpia jäseniä ja aikanaan murhatun José Antonio Primo de Riveran kanssa puolueen perustajia. Hän on kirjoittanut teoksen Espanjan sisällissodasta, jonka saksankielisen käännöksen nimi on "Sturm über Madrid" ja hänen aikomuksenaan on nyt kirjoittaa kirja Suomen kärsimyksistä taistelussa kommunismia vastaan, koska hänen sanojensa mukaan ne kaksi maata, jotka ovat eniten kärsineet tässä suhteessa, ovat Suomi ja Espanja. Hän pyysi minua myötävaikuttamaan, jotta hän pääsisi yhteyteen henkilöiden kanssa, jotka voisivat hänelle antaa tarpeellista ainehistoa, jotapaitsi hän erikoisesti lausui toivomuksenaan saada tavata Tasavallan Herra Presidenttiä ja Sotamarsalkkaa.

Olen vakuutettu siitä, että kreivi Foxá, joka paitsi omaamansa lahjakkuutta, on osottanut olevansa mitä hartain Suomen ystävä, tulee osaltaan tekemään kaikkensa Suomen ja Espanjan välillä jo vallitsevien lämpimien suhteiden edelleen kehittämiseksi.

JAKELUOHJE: Ministeri:
Tavallinen.

J. K. Kinnunen
Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ..... ministeriölle.
Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C9

ASIA: .....

Madridissa olevan lähetystön raportti n:o 11.

Ministeri Winckelmann

20/7 1941

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Madridissa heinäkuun 20 p:nä 1941.

No. 515/98/41.

ULKOASIAINMINISTERIO		
No 22/252 Sal 19. 00 41		
19/8 - 41	No	Liitt.
RYHMÄ	OSA TU	ASIA
5	C9	

Ulkoasiainministeriölle

Lähetystö ohelluttaa täten kunnioittaen kuutena kap-
paleena raporttinsa No. 11

Espanjan valtionpäämiehen äskeinen puhe.

Ministeri: *Kaarlo Anttonen*

Madridi SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 11.

Madridi ssa 20 p:nä heinä kuuta 1941

Asia: Espanjan valtionpäämiehen

äskeinen puhe.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
№ 22/252 Lap. 13 41		
19/8-41	№	Liitt.
RYHMÄ	OSAETO	ASIA
5	C9	

Sisällissodan alkamisen edellisenä päivänä, heinäkuun 17 päivänä, kokoontuu Espanjan kansallinen neuvosto vuosittain juhla-istuntoon, jossa valtionpäämies esittää katsauksen edellisen työvuoden tapahtumista sekä Espanjassa että sen ulkopuolella. Nämä katsaukset, mikäli ne koskevat ulkomaita, ovat tavallisesti olleet laadittu varovaiseen sävyyn, ketään loukkaamatta. Tämänvuotisessa istunnossa tapahtui tässä suhteessa poikkeus, sillä puheen sävy eräisiin ulkomaihin nähden oli vallan katkera. Kenraali Franco kohdisti moittivat sanansa plutokratioihin, joista hän sanoi olevan illusoorista luulla, että ne käyttäisivät kultaansa ihmisystävällisiin ja jaloihin tarkoituksiin, josta tosiseikasta hän teki sen johtopäätöksen, että mikään kansa ei voisi pelastua muuten kuin oman tarmonsä, työnsä ja uhrimielensä avulla. Samassa yhteydessä hän teki hyökkäyksen Yhdysvaltoja kohtaan, mainiten, että kun viljan puute Espanjassa viime talvena oli mitä huutavin ja maa nälänhädän partaalla, oli Yhdysvalloista ostettu 100.000 tonnia viljaa. Kun tämä määrä jo oli valmiina laivattavaksi, ryhtyivät Amerikan viranomaiset toimenpiteisiin viljan viennin estämiseksi ja viljamäärä jäikin saapumatta Espanjaan. Kiitos Argentinan jalomielisen suhtautumisen, pelastui Espanja sillä kertaa nälänhädästä. Muissakin tapauksissa oli voitu todeta, että ensi näkemältä edullisten luottotarjoustensa takana piili sellaisia pyrkimyksiä sekaantua Espanjan si-

JAKELUOHJE:

Tavallinen

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

säisiin asioihin, jotka olivat jyrkässä ristiriidassa sen kanssa, mitä suvereeninen valtio ja vapaa kansa voisivat sietää. Kenraali Franco lisäsi puhuvansa näin jyrkästi, koska hän katsoi hetken tulleen, jolloin ei enää tarvittaisi vaieta kaikille tunnettujen vehkeilyjen ja juonittelujen olemassaolosta.

Istuin mainitussa tilaisuudessa samassa aitiassa Yhdysvaltain tšekiläisen suurlähettilään kanssa. En malttanut olla seuraamatta hänen kasvojensa ilmettä. Hän vaikutti hermostuneelta, punastui ja kalpeni vuoron perään.

Myös Englannin ulkoministeri on alahuoneessa kiinnittänyt huomiota puheeseen. Mr. Eden lausui, että Englanti oli sisällissodan jälkeen avustanut Espanjaa lainoilla, joiden kokonaissumma nousi 6 1/2 milj. puntaan sekä ettei Englannilla ollut aikomusta ulottaa saartoa puolueettomiin maihin niin kauan kuin takeita oli olemassa siitä, ettei tavara joutuisi viiholliselle. Lisäten, että jos taloudellisissa sopimuksissa tahtot~~xxx~~^{-tiin} päästä tuloksiin, vaadittiin molemmilta puolin hyvää tahtoa, jonka olemassaoloa kenraali Francon puhe tuskin osotti. Mr. Eden oli saanut puheesta sen käsityksen, ettei kenraali Franco tahtonut maalleen jatkuvaa taloudellista avustusta. Jos näin olisi, ei Englannin hallitus myöskään voisi sitä tarkoittavia nykysuunnitelmiaan ja tulisia sen vastainen politiikka riippumaan Espanjan hallituksen asenteesta.

Mainittakoon lopuksi, että puhe myös monissa espanjalaisissa piireissä on herättänyt paha mieltä sen yliolkaisen ja ärsyttävän sävyn vuoksi. Täällä ymmärretään hyvin, että merisaarron säälimätön toteuttaminen tuottaisi Espanjan kansalle näkökuoleman.

Ministeri: *A. A. A. A. A.*

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C9

ASIA:

Stadiolinn olevan lähetyksen raportti n:o 12.

Ministeri Winckelman

29/7 1941

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Madridissa heinäkuun 29 p:nä 1941.

No.519/99/41.

ULKOASIAINMINISTERIO		
No 23/252 Salo. 1941		
19/8-41	102	131
RYHMÄ	OSASTO	LOKKA
5	C9	

Ulkoasiainministeriölle

Lähetystö ohelluttaa täten kunnioittaen kuutena kap-
paleena raporttinsa No. 12

Selostus eräistä keskusteluista.

Ministeri:

Runeberg

..... Madridi ..... SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 12.....

Madridi ..... ssa 29 p:nä heinä ..... kuuta 1941.....

Asia: Selostus eräistä keskusteluista.

23 / 252 Sal. 1941	
19/8 - 41	1941
RYHMÄ	OSASTO
5	C9

Saksan tšekäläinen suurlähettiläs ja vapaaherratar von Stohrer olivat äskettäin perhelounaalla luonani. Suurlähettiläs kertoi tällöin juuri palanneensa Königsbergistä, jonne ulkoministeri von Ribbentrop oli kutsunut Euroopassa olevien Saksan diplomaattisten edustustojen päälliköt yhteisiin neuvotteluihin. von Ribbentrop oli tällöin esittänyt laajan katsauksen tilanteesta eri rintamilla. Mitä neuvostovenäläiseen rintamaan tuli, oli hän lausunut, että sota tällä rintamalla oli suurin piirtein beendet, joskin tietysti vielä oli suuria ja vahvasti varustettuja venäläisiä joukko-osastoja, jotka edelleen olivat lyömättä. Näillä joukoilla ei kuitenkaan ollut yhteyttä toistensa kanssa, vaan olivat ne isoituja. Saksalaisten taktiikka tarkoitti nimittäin estää pakenemista ja tuhota vihollinen paikan päällä. Olisi aiheetonta odottaa liian nopeita tuloksia, mutta lopputuloksesta ei enää olisi mitään epäilyjä.

Toissapäivänä tapasin Rumanian ministerin päivällisillä Stefanin tietotoimiston tšekäläisen edustajan, joka liikkuu paljon seurapiireissä. Tunnen hänet jo niiltä ajoilta, jolloin Espanjan ulkoministeriö vielä oli Burgos'essa. Tiedustelin hänen käsitystään sodan jatkuvaisuudesta siinä tapauksessa että Saksan onnistuisi lopullisesti lyödä Neuvostovenäjän. Hän arveli joltisellakin varmuudella voitavan olettaa, että Hitler siinä tapauksessa esittäisi Englannille

JAKELUOHJE:

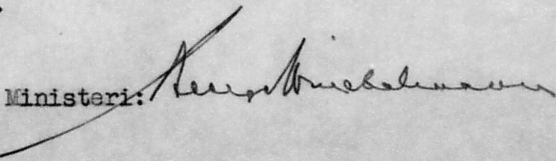
..... Tavallinen. .....

Jakeluohjelmalle:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ..... ministeriölle.
Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

edullisen rauhantarjouksen (oman maansa puolelta mahdollisesti esitettävästä rauhantarjouksesta ei hän puhunut mitään), mutta arveli hän yhtä varmaa olevan, että Englanti hylkäisi tarjouksen. Hän lisäsi, ettei tarjouksen hyväksyminen tai hylkääminen riippunut niin paljon Englannista itsestään kuin Yhdysvalloista, sillä Englanti oli hänen käsityksensä mukaan yhä enemmän muuttumassa Filipinien kaltaiseksi Yhdysvaltain protektoraatiksi. Täytyneehän myöntää, hän lisäsi, että Mr. Hopkinsin läsnäolo Englannin kabinetin istunnoissa jonkunlaisena kontrollöörinä oli karvas pala suurvallan nieltäväksi. Relata refero.

Tapasin myös tuonnottain Turkin tšekäläisen yhtä intelligentin kuin kyynillisen lähettilään. Hän valitti sitä, että Suomi, kuten hän oli käsittänyt, "olosuhteiden pakosta" oli joutunut mukaan sotaan. Kun häneltä tiedustelin, mihin hän tämän valittelunsa lähinnä perusti, vastasi hän, että Saksan lopulliset tappiomahdollisuudet nykysodassa, aivan riippumatta siitä että Saksa mahdollisesti löisi Neuvostovenäjän, asioita hyvin tuntevissa puolueettomissa piireissä arvioitiin 80 %:ksi 20 % vastaan. Näin ollen, jatkoi hän, olisi Suomelle ollut edullisempaa pysyä sivulla sotatapahtumista. Tiedustellessani arveliko hän, että Turkki sodan jatkuessa ehkä useampiakin vuosia, voisi jatkuvasti pysyä sivulla, hän luuli maansa siinä onnistuvan. Yhdestä seikasta olimme kuitenkin yhtä mieltä, nimittäin siitä, että, miten saksalais-venäläinen sota päättyykään, Neuvosto-Venäjä tulisi vuosikymmeniksi niin heikentymään, ettei se kykenisi minkään hyökkäyssotaan, tosiseikka, joka totesimme olevan yhtä tärkeän Suomelle kuin Turkillekin.

Ministeri:

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C9

ASIA: _____

Madridissa olevan lähetystön raportti n:o 13.

Ministeri Winckelmann

31/10 1941.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

No. 730/139/41.

Madridissa lokakuun 31 p:nä 1941.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 31/253/ae 1941		
24/11-41 No		Litt.
NYQUIA	OSASTO	ASIA
5	Cg	

Ulkoasiainministeriölle

Lähetystö ohelluttaa täten kunnioittaen kuutena kappa-
leena raporttinsa No. 13:

Ulkopoliittinen nykytilanne Espanjassa ja Portugalissa.

Ministeri

Kari A. Malm

Madridi SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 13.

Madridi ssa 31 p:nä loka kuuta 1941.

Asia: Ulkopoliittinen nykytilanne
Espanjassa ja Portugalissa.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
No 31/253/ae. 41
2/11-41 No Liitt.
RYHMÄ Osaite ASIA
5 Cg

En ole pikään aikaan kirjoittanut poliittisia raportteja, osaksi sen vuoksi, ettei näissä maissa mitään ulkopoliittisesti merkittävämpää ole tapahtunut, osaksi myös sen vuoksi että täällä on vallinnut n.s. kuollut sesonki, jolloin lähetystöpäälliköt viettävät lomansa kotimaassa ja espanjalaiset merkkihenkilöt taas siirtyvät maatiloilleen kuumuutta pakoon. Tietysti huhut täällä, kuten kaikkialla muuallakin, täyttävät ilman, mutta ne eivät voi antaa riittävää pohjaa raportille, kuinka "arvovaltaiselta" taholta ne muka ovatkin kotoisin, koska ne tavallisesti eivät perustu mihinkään loogilliseen ajatteluun.

Tärkein ulkopoliittinen kysymys, josta sekä täällä että Lisboassa valetaan kannuja, on epäilemättä Pyreneitten niemimaan mahdollisuudet jatkuvasti pysyttäytyä sodan ulkopuolella.

Täkäläisessä ulkoasiainministeriössä vallitsevan käsityksen mukaan on tilanne seuraavaa:

Espanjan mahdollinen osallistuminen suursotaan voisi olla ^{u/}serauksena kahdesta seikasta tapahtumien kehityksessä. Ensimmäinen olisi Suezin valtaus, jolloin Espanjalle voitaisiin asettaa vaatimus myötävaikuttaa Gibraltarin salmen tukkimiseksi ja siinä yhteydessä yritykseen valloittaa Gibraltarin linnoitus

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi _____ ministeriölle.
Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Koska saksalaiset kuitenkin tällä haavaa vielä ovat kaukana Suezista ja koska heillä lienee riittävästi huolia Venäjällä, eivät he, niin arvellaan täällä, ole halukkaita nykyoloissa muodostamaan uutta rintamaa, joten Espanjalle ennen saksalais-venäläisen sodan päättymistä ei tultane asettamaan mitään vaatimuksia osallistumisesta ylläkerrotunlaatuiseen aktioon.

Toinen seikka, joka enemmän huolestuttaa tšekäläisiä, on se mahdollisuus että Englanti tai vaikkapa Yhdysvallat aikanaan valtaisivat Azorien saariryhmän. Tällaisessa tapauksessa pelätään täällä Saksan tulevan vaatimaan ei ainoastaan läpimarsssia joukoilleen, vaan myös Espanjan aktiivista osanottoa Portugalin valtaamiseksi. Tšekäläiset lähtevät nimittäin siitä, että Portugalin valtaaminen olisi sellaisessa tapauksessa Saksalle elintärkeätä, jotta liittoutuneiden mahdolliset maihinnousuyritykset sitä tietä Euroopan mantereelle estettäisiin. Tuollaisen vaatimuksen edessä ei Espanjalla olisi muuta neuvoa kuin taipua.

Portugalin valtaaminen olisi kyllä ilman Espanjankin suoranaista apua Saksan kouliintuneille joukoille vähäpätöinen ja nopeasti suoritettu tehtävä. Vaikka en tahdokaan mennä niin pitkälle kuin eräs kyynillinen virkaveljeni Lisboassa, joka väitti, että Portugalin voitaisiin valloittaa puhelimitsekin, on kuitenkin muistettava Lys'in taistelua maailmansodassa, jolloin portugalilaisten joukkojen rintamalohko heti murrettiin, minkä jälkeen heitä ei enää päästetty etulinjoille. Vaikkakin toivottavaa olisi, että Salazarin dynaaminen voima olisi voinut kasvattaa portugalilaisen nuorison sotakuntoiseksi, riippuu tehtävän todennäköinen epäonnistuminen vähemmän Salazarin hyvistä aikomuksista kuin hänen käytettävissään olevan ihmismateriaalin alakuntoisuudesta.

Minulla on tekeillä raportti sisäpoliittisesta tilanteesta Es-

panjassa, joka päivästä päivään valitettavasti yhä synkistyy, mutta kun kuriiri on määrätty lähtemään jo huomenna, täytyy sen jäädä seuraavaan kuriirivuoroon.

Ministeri:

Runeberg

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 9

ASIA: .....

Madridissa olevan lähetystön raportti n:o 17.

Ministeri Winckelman

22/11 1941

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Madridissa marraskuun 22 p:nä 1941.

No. 797/147/41.

ULKOASIAINMINISTERIO		
No 32/253 Tal D. 10 41		
23/2-41	5	LEHE
RYHMÄ	OLASTO	ASIA
5	C9	

Ulkoasiainministeriölle

Lähetystö ohelluttaa täten kunnioittaen kuutena kap-
paleena raporttinsa No. 14:

Elintarvetilanne Espanjassa.

Ministeri: *Kaarlo Ruoholainen*

Madridi-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 14

Madridissa 22 p:nä marras kuuta 1941 32 / 253 Sal 41.

Asia: Elintarvetilanne

Espanjassa.

23/12 -41		
RYHMÄ	UUSI	SA
5	C9	

Luin askettain "Svenska Pressenissä" erään ruotsalaisen lehtimiehen kirjoituksen Atenassa vallitsevasta nälänhädästä. Hän väittää nähneensä kaikki viimeisten kymmenen vuoden kauhut, Sommella ja Verdunissa, erilaatuisten kuolemantuomioiden täytöntöönpanot, leprasairaalat Venezuelassa, unitautipotilaat Senegalissa j.n.e., muttei koskaan nähneensä sellaisia kauhukuvia, kuin nälänhätä ateenalaisten lasten keskuudessa.

Tämä kirjoitus on antanut aiheen minulle kosketella elintarvetilannetta nyky-Espanjassa ja sitä kurjuutta, jonka miltei jokaisella Madridin kadulla päivittäin voi todeta. Sanomattakin on selvää, että tilanne maaseudulla on vielä synkempi.

Tekee todella tympäisevän vaikutuksen, kon joka päivä näkee suuren joukon henkilöitä, enimmäkseen naisia ja lapsia, aamuisin odottamassa taloista kadulle heitettyjä jätteitä. Nämä jättekasat annetaan tarkoituksella maata muutamia tunteja, jotta köyhä kansa voisi niistä poimia jotain syötävää. Olen itse joka päivä tilaisuudessa toteamaan, kuinka he ahmien syövät löytämiään puolimädänneitä ruuanjätteitä, appelsiinin ja banaaninkuoria y.m.

Tällainen surkuteltava asiointila ja siihen luonnollisesti liittyvät hygieeniset vaarat, johtuvat lähinnä siitä, että

JAKELUOHJE:

Tavallinen

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkossainministeriön tiedoituksiin.

vaikkakin täällä muka on olemassa korttijärjestelmä, ei korteilla varmuudella saada muuta kuin päivittäinen leipäannos. Leipäannokset jaetaan kolmeen luokkaan, nimittäin a) raskaan työn tekijät 175 gr. b) toinen luokka 125 gr. ja c) kolmas luokka (sivistyneistö) 80 gr. Leipään on sekoitettu maissijauhoja siinä määrin, että se lähinnä on verrattavissa eläinten ruokaan. Mutta kaikkien muiden elintarpeiden saaminen on täysin sattuman varassa. On melkein uskomatonta, että Espanjassa, joka on maailman ensimmäinen oliviöljyä tuottava maa, öljyannokset rajoittuvat parhaimmassa tapauksessa 1/2 litraan henkilöä kohti kuukaudessa (= viikon normaalikulutus). Syynä tähän väittävät viranomaiset olevan sen, että sisällissodan aikana olivimetsiä ei lainkaan hoidettu, mutta julkinen salaisuus on, että miltei koko öljytuotanto viehtään muualle. Muut annokset (riissi ja sokeri) myös täysin sattuman varassa, voivat korkeintaan nousta 200 gr. kuukaudessa henkilöä kohti, mutta voi sattua että kuluu kuukausia ilman mitään jakelua.

Kuitenkin koko Espanja, myös köyhä väestö, on tietoinen siitä, että sille, jolla on riittävästi rahaa, kaikki herkut ovat saatavissa. Salakaupassa myydään esim. kahvia 70, sokeria 20, jauhoja 10, voita 40 ja lihaa 18 pesetaa kilolta. Saadakseen vastaavat määrät markoiksi on kertausluku 4:58.

Tosin on viranomaisten puolelta viime aikoina yritetty ryhtyä ankariin toimenpiteisiin salakaupan ehkäisemiseksi, m.m. säätämällä kuolemanrangaistus, jos rikos on tehty raskauttavien asianhaarain vallitessa. Mutta syytä on luulla, että koko uhka jää paperille sen vuoksi, että salakauppaan joutuessa kiinni raskaammasta rikoksesta, hän nimeää todistajiksi hyvinkin arvovaltaisia henkilöitä, jotka ovat hänen vakinaisia "kundejaan", jolloin juttu skandaalin välttämiseksi painetaan villasella.

Minkäänlaisia valopilkkuja tilanteen paranemiseksi ei ole huomattavissa, päinvastoin. Amerikan punainen risti, joka täällä

on toiminut 6 kuukauden ajan, on lopettanut toimintansa, motivoi-
den päätöstään sillä, että sen tehtävä "on loppuun suoritettu".
Todellinen syy toiminnan lopettamiseen on kuitenkin Espanjan valtio-
miesten, valtionpäämiehestä lähtien, tavantakaa toistuvat Ame-
rikkaan kohdistuvat vähemmän mairittelevat letkaukset. Kun tietää,
että Amerikan punainen risti on ruokkinut yksistään Madridissa
noin 30.000 lasta päivittäin, puhumattakaan vastaavasta avustuk-
sesta ympäri laajan maaseudun, ymmärtää, mikä vahinko sen toimin-
nan lakkauttamisesta Espanjalle koituu. Sitäpaitsi on heidän
sanitettiosastonsa asettanut espanjalaisten sairaloiden käytettä-
väksi suunnattomat määrät täällä kipeästi kaivattuja lääkkeitä.

Sen jälkeen kun Espanjassa vahvistettiin laki, joka oi-
keutti valtion kansallistuttamaan ulkomaiset pankit on National
City Bank'in tšekäläinen pankkiedustus "International Banking
Corporation", jossa lähetystölläkin on ollut akkreditiivinsa, myös
lopettanut toimintansa.

Ministeri:

